

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ ДС/СС 05/4-02 бр. 397/2-ХІХ/8 08.03.2016. године	
--	--

На основу члана 202. став 1. алинеја 15. Статута Факултета, Наставно-научно веће Филозофског факултета у Београду је на својој III редовној седници, одржаној дана 08.03.2016. године, донело следећу

О Д Л У К У

Прихвата се Извештај комисије о докторској дисертацији: КУЛТУРНА КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИЈА ЗДРАВСТВЕНИХ РИЗИКА КАО СРЕДСТВО ДРУШТВЕНЕ КОНТРОЛЕ НА ПРИМЕРУ ЗАКОНСКОГ РЕГУЛИСАЊА УПОТРЕБЕ АЛКОХОЛА И ДУВАНА У САВРЕМЕНОЈ СРБИЈИ, кандидата Јелене Вукићевић и одобрава усмена одбрана.

Универзитет је дао сагласност на предлог теме 08.10.2013. године.

Кандидат Јелена Вукићевић објавила је рад: Културно промишљање полних односа у савременој Србији, Антропологија, бр.15, св.1 (2015), 129-156.

<u>Доставити:</u> 1х Универзитету у Београду 1х Комисији 1х Стручном сараднику за докторске дисертације 1х Шефу Одсека за правне послове 1х Архиви	ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА Проф. др Војислав Јелић
---	--

Факултет <u>Филозофски</u>	УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
04/1-2 бр.6/14	Веће научних области
(број захтева)	друштвено-хуманистичких наука
8.03.2016.	(Назив већа научних области коме се захтев упућује)
(датум)	

ЗАХТЕВ
за давање сагласности на реферат о урађеној докторској дисертацији

Молимо да, сходно члану 46. ст. 5. тач. 3. Статута Универзитета у Београду («Гласник Универзитета», бр. 131/06), дате сагласност на реферат о урађеној докторској дисертацији кандидата

Јелене (Родољуб) Вукићевић
(име, име једног од родитеља и презиме)

КАНДИ Јелена (Родољуб) Вукићевић
ДАТ (име, име једног од родитеља и презиме)

пријавио је докторску дисертацију под
насловом:

Културна концептуализација здравствених ризика као средство друштвене контроле на примеру законског
регулисања употребе алкохола и дувана у савременој Србији

61206-4448/2/-

Универзитет је дана 8.10.2013. својим актом под бр 13 дао сагласност на
предлог теме докторске дисертације која је гласила:

Културна концептуализација здравствених ризика као средство друштвене контроле на
примеру законског регулисања употребе алкохола и дувана у савременој Србији

Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације кандидата

Јелене (Родољуб) Вукићевић
(име, име једног од родитеља и презиме)
одлуком факултета под бр

образована је на седници одржаној 28.09.2015. 1465/2-XIII/10 у саставу:

Име и презиме члана комисије	звање	научна област	установа у којој је запослен
1. др Бојан Жикић	редовни проф.	етнологија- антропологија	Филозофски ф.
2. др Милош Миленковић	редовни проф.	исто	Филозофски ф.
3. др Саша Недељковић	редовни проф.	исто	Филозофски ф.
4. др Срђан Радовић	научни сарадник	исто	Етнографски институт САНУ

Наставно-научно веће факултета прихватило је извештај Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације на седници одржаној дана 8.03.2016.

Прилог: 1. Извештај комисије са предлогом 2. Акт Наставно-научног већа факултета о усвајању извештаја 3. Примедбе дате у току стављања извештаја на увид јавности, уколико је таквих примедби било.	ДЕКАН ФАКУЛТЕТА Проф. др Војислав Јелић
---	--

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Извештај комисије за оцену и одбрану докторске дисертације „Културна концептуализација здравствених ризика као средство друштвене контроле на примеру законског регулисања употребе алкохола и дувана у савременој Србији“, кандидаткиње Јелене Вукићевић, МА.

На седници Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Београду, одржаној 24.09.2015. године, изабрани смо у комисију за оцену и одбрану докторске дисертације „Културна концептуализација здравствених ризика као средство друштвене контроле на примеру законског регулисања употребе алкохола и дувана у савременој Србији“, коју је поднела Јелена Вукићевић.

Прочитали смо докторску дисертацију и подносимо Већу следећи

РЕФЕРАТ О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Јелена Вукићевић рођена је у Краљеву 1987. године. Дипломирала је и завршила мастер студије на Одељењу за етнологију и антропологију Филозофског факултета Универзитета у Београду. Стипендисткиња је на пројекту „Трансформација културних идентитета у савременој Србији и Европска унија“, финансираном од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије. Објавила је радове у релевантним научним часописима. Докторска дисертација „Културна концептуализација здравствених ризика као средство друштвене контроле на примеру законског регулисања употребе алкохола и дувана у савременој Србији“ садржи 511 страница куцаног текста, односно 949438 карактера. Подељена је на шест делова, који садрже додатних девет поглавља, а приложена је и библиографија коришћене литературе и извора.

2. Предмет и циљ дисертације

Предмет истраживања ове докторске тезе представљају културне интерпретације здравствених ризика који настају употребом алкохола и дувана, а које обликују на основу законског регулисања употребе алкохола и дувана, али које истовремено обликују законско регулисање употребе наречених супстанци у савременој, постосцијалистичкој, транзиционој Србији. Циљеви ове докторске дисертације формулисани су као уобличавање начина концептуализовања употребе алкохола и дувана у савременој Србији и разматрање последица интерпретација здравствених дискурса у различитим облицима јавног говора у нашој средини, односно упочавање механизма успостављања културних представа и ставова о нареченим здравственим ризицима.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Основна хипотеза истраживања које је резултовало овом дисертацијом формулисана је на основу антрополошке претпоставке о културној

конструисаности здравствених ризика и ризичних облика понашања и гласи да дискурс ризика представља средство контроле, дисциплиновања и корекције непожељних облика понашања, па самим тим и културних личности које их практикују, односно да законско регулисање употребе алкохола и дувана у савременој Србији не представља примарно бригу за здравље становништва ове земље, већ да иза тог манифестног нивоа постоји идеја социокултурне регулације, нормативизације и саображавања индивидуалног понашања ономе што друштвени управљачи и твровци јавних политика претпостављају да треба да буде друштвена и културна личност грађанина или грађанке Србије која тежи усаглашавању својих правних, друштвених, економских, културних норми са одговарајућом формалном регулативом Европске уније у процесу друштвене трансформације, економске транзиције и културног прилогађавања Србије ономе што се сматра одговарајућим прерогативима успешног окончања евроинтеграција од стране наше државе.

4. Кратак опис садржаја дисертације

У уводу дисертације, кандидаткиња је представила предмет и циљ истраживања. Након тога, представљањем досадашњих проучавања проблематике везане за коришћење алкохола и дувана, као и теме здравствених ризика у антропологији – посебно светској, а посебно српској – приказала је стање истраживаности дате проблематике. Теоријско-методолошки оквир формирала је на основу говернменталистичке теорије ризика, антропологије јавних политика и критичке медицинске антропологије. Приказала је допуњавање либерализма схваћеног истовремено као политичко-економска идеологија и вештина управљања са производњом дискурса ризика у западном свету и примену говернменталистичке теорије ризика на контекст савремене Србије.

Кандидаткиња је показала да основни концепти и теме критичке медицинске антропологије одговарају средишњим моментима говернменталистичке теорије ризика и у том смислу издвојила проблематику здравља и болести самих по себи, плурализам медицинских система у савременом друштву и хегемонију

биомедицине, дискрепанције у биомедицинском и културном поимању искуства болести, медиализацију, те синдемију, као социјално епидемиолошки феномен који представља производ несагласја биомедицинске и друштвене нормативистике са здравственим потребама оних друштвених група на које се односе биомедицински нормативи и акције – као чиниоце који обликују и предмет њеног истраживања.

Приказујући резултате истраживања, кандидаткиња се усредредила посебно на културну концептуализацију пушења и културну концептуализацију алкохола у савременој Србији, посматрајући их као два елемента исте целине нормативизацијског и стандардизацијског дискурса под утицајем говорњенталистичке теорије ризика. Тако је пушење разматрала у терминима морала присутним у јавном дискурсу у нашој средини, као феномен који се третира у смислу пошати, порока, болести, воље и зависности, затим аргументе супротстављене таквим гледиштима, потом оне који иду за потребом едукације и превенције, те нормативне исказе који се односе на заштиту одређених категорија грађана и грађанки од дуванског дима – попут младих и трудница, на пример – као и њихову специјално категоријалну ситуациону примену – по затвореним, јавним, радним просторима, угоститељским објектима итд.

На сличан начин, алкохолом се бавила као здравственим, социјалним и бихејвиоралним ризиком, посебан нагласак ставивши на, у одговарајућим документима јавних политика ретко прецизно одређену, али дискурзивно учестало коришћену, категорију младих, показавши нарочито како дата категорија бива дискурзивно злоупотребљена у смислу самог по себи извора различитих социјалних и здравствених ризика. Поред тога, проблематизовала је културну мисао иза докумената који ограничавају продају алкохола у неким од највећих градова у Србији у смислу тога да поседује „класно прохибиторну“ димензију, односно да служи метафоричком прочишћавању градског простора.

Кандидаткиња се бавила културном концептуализацијом употребе дувана и алкохола у нашој средини и тако да је показала да се у оба случаја ради о конструисању друштвеног проблема, онако како то бива чест случај онда када медиализација прожме јавне политике, те да основна стратегија јавног здравства и

твораца јавних политика у погледу оба феномена лежи у њиховој, прво дискурзивној, а онда и нормативној абнормализацији.

У завршном делу рада, кандидаткиња је сумирала резултате свог истраживања.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Ова докторска дисертација повезује на методолошки интригантан и интелектуално стимулативан начин антрополошко проучавање концептуализовања људске телесности и здравља, ризика, као и домена јавних политика који се односе на креирање одговарајућих социокултурних услова за законско регулисање понашања која се могу сматрати као да припадају домену приватног у традиционалној друштвено-хуманистичкој подели свакодневног живота на приватни и јавни. Показује да се одређени домени стварности у нашој средини и даље узимају здраво за готово у знатној мери, као што је то случај са бригом за здравље и управљање здравственим ризицима, (не)учествовање у јавном политичком животу и процесима доношења одлука, препуштање индивидуалних права из сфере приватног институционализовању кроз сферу јавног, што отвара велики дискурзивни, нормативни, али и културно-трансформативни простор за социјалне, правне и економске интервенције усмерене на нормативизирање, дисциплиновање и контролисање све већег сегмента приватног живота, а све у склопу интересног подударања друштвених група које профитирају од стандардизацијских процеса својствених глобализацији и политичких чиниоца, који дате процесе виде као манифестне оквире представљања социокултурних промена у нашој земљи, неопходних за њено евроинтегративно препознавање.

6. Закључак

Докторска дисертација „Културна концептуализација здравствених ризика као средство друштвене контроле на примеру законског регулисања употребе алкохола

и дувана у савременој Србији“ кандидаткиње Јелене Вукићевић урађена је у свему према пријави одобреној 2013. године, представља оригинално и самостално научно дело и за њену јавну одбрану стекли су се сви услови.

У Београду,
17.11.2015. године

Комисија:

Проф. др Бојан Жикић

Проф. др Милош Миленковић

Проф. др Саша Недељковић

Др Срђан Радовић,
научни сарадник Етнографског института
Српске академије наука и уметности